

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2024/123

Karar Sayısı : 2024/117

Karar Tarihi : 27/6/2024

R.G. Tarih - Sayı : Tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Uşak 1. Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 284. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 2., 5., 9., 10., 36., 138. ve 141. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Kasten öldürme ve tehdit suçlarından açılan ceza davasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 284. maddesi şöyledir:

“Direnme yasağı

Madde 284 – (1) Bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemez; bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemez.

(2) İtiraz ve temyize ilişkin hükümler saklıdır.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında başvuru kararı ve ekleri, Raportör Sümeyye KOCAMAN tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu ve itiraz konusu kanun hükmü okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Anayasa'nın “Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi” başlıklı 152. maddesinin dördüncü fıkrasında “Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.” denilmiştir.

3. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “Başvuruya engel durumlar” başlığını taşıyan 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da “Mahkemenin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla itiraz başvurusu yapılamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

4. 5271 sayılı Kanun'un 284. maddesinin itiraz konusu (1) numaralı fıkrasının “Bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemez; ...” bölümüne yönelik iptal talebi Anayasa Mahkemesinin 26/7/2017 tarihli ve E.2017/48, K.2017/129 sayılı kararıyla esastan reddedilmiş ve bu karar 26/9/2017 tarihli ve 30192 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Anayasa Mahkemesince işin esasına girilerek reddedilen itiraz başvurusuna konu kural hakkında yeni bir başvurunun yapılabilmesi için ret kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı 26/9/2017 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmamıştır.

Esas Sayısı : 2024/123

Karar Sayısı : 2024/117

5. Açıklanan nedenle 5271 sayılı Kanun'un 284. maddesinin itiraz konusu (1) numaralı fıkrasının "*Bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemez; ...*" bölümüne yönelik başvurunun Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ve 6216 sayılı Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince reddi gerekir.

6. Öte yandan Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak kural ise davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

7. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme tarafından 5271 sayılı Kanun'un 284. maddesinin (1) numaralı fıkrasının iptali talep edilen "*...bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemez.*" bölümü, istinaf aşamasında bölge adliye mahkemesi tarafından verilen karar ve hükümlere karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemeyeceğini düzenlemektedir. Kanun yollarının yalnızca taraflarca başvurulabilecek hukuksal çareler olduğu gözetildiğinde mahkeme tarafından herhangi bir kanun yoluna başvurulabilmesinin mümkün olmadığı açıktır. Bu itibarla muhatabı, davanın tarafları olan kuralın bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

8. Açıklanan nedenle 5271 sayılı Kanun'un 284. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "*...bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemez.*" bölümüne ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

III. HÜKÜM

4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 284. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

A. "*Bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemez;...*" bölümüne yönelik itiraz başvurusunun Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince REDDİNE,

B. Kalan kısmının itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu kısma ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

27/6/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Esas Sayısı : 2024/123

Karar Sayısı : 2024/117

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye

Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye

Selahaddin MENTEŞ

Üye

Kenan YAŞAR

Üye

Muhterem İNCE

Üye

Yılmaz AKÇİL

Üye

Ömer ÇINAR